

СУ “ПЕЙО КР. ЯВОРОВ”
училище с профилирано обучение и интензивно изучаване на чужди езици
ПЛОВДИВ, БУЛ. “БЪЛГАРИЯ” №136 ДИРЕКТОР - 0886500335
СЕКРЕТАР - 0884399180

Утвърдил:

Директор: Пламен Стоилов

Изготвил:

Педагогически съветник: Мая Ночева

**ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА
РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ
НА
УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ
ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА**

Приета на Педагогически съвет с Протокол № /14.09.2026 г. и
утвърдена със заповед на директора № РД-09-..... /14.09.2026 г.

Въведение

Целта на настоящата програма е да отговори на изискванията и да създаде условията за разработване и прилагане на единни, непротиворечиви и цялостни институционални политики за подкрепа за личностно развитие на учениците, за изграждане на добър организационен климат, за утвърждаване на позитивна дисциплина и развитие на училищната общност, които се базират на идеите и принципите на приобщаващото образование. Това определя като основен приоритет приемането и зачитането на уникалността на всяко дете и ученик – индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че ученикът да развие максимално своя потенциал.

Базисна концепция при разработването на програмата е, че постигането на равнопоставеност и недопускането на дискриминация при провеждане на училищното образование е възможно, когато са създадени условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат при ученето и научаването и при участието им в дейността на училището.

Настоящата програма очертава целите и задачите на работа в СУ „Пейо Кр. Яворов“ за предоставяне на равни възможности за приобщаване на ученици от уязвими групи, урежда взаимоотношенията между институциите и отразява готовност за изготвяне и прилагане на приобщаващи политики за образователна интеграция в училище.

Програмата е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи на централните ведомства, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности на всички български граждани и за приобщаване

на децата и учениците от уязвимите групи. Училищната програма се базира на:

- Закон за предучилищно и училищно образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Закон за защита от дискриминация;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.

Програмата включва реда и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички ученици, които имат необходимост от такива, съобразно техните лични интереси, потребности и нужди.

Законът за предучилищното и училищно образование определя четири групи деца, които са разпознати с потребности от допълнителна работа, поради специфики на тяхното развитие: деца в риск, деца със специални образователни потребности, деца с изяви дарби, и деца с хронични заболявания.

Вариациите във всяка от групите е предизвикателство пред учителите, което неизбежно води до обогатяване на педагогическите практики в класната стая и създава нова обучителна ситуация за намиране на начини за учене и напредък за всяко дете.

Новите учебни програми се създават и в пряка връзка с ключовите компетентности на учениците, съгласно Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот.

Как трябва да участва училището, за да достигне до и обучава деца, живеещи в условия на различни рискови фактори в семейна среда, които влияят върху способността и мотивацията им за учене? Какви компетентности трябва да имат учителите, за да могат да отговорят на предизвикателствата?

Нова философия на закона е формиращата роля на училището като приобщаваща среда за развитие и обучение на всяко дете. На този принцип се базира въвеждането на подкрепата в обучението като част

от педагогическата практика, видно от новите моменти на закона, които се отнасят до ранната грижа и предучилищното образование, социализиращата роля на училището, концепцията за личностно развитие, нивата на подкрепа и допълнителната подкрепа на уязвими групи деца, екипната работа, позитивната дисциплина, все по-широкото навлизане на специалисти в училище - училищен психолог, логопед, ресурсен учител и др.

Създаването на Националната програма за закрила на детето в сектор „Образование“ определя като водеща цел „Осигуряването на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование на всички деца”.

Анализ на училищната среда

През изминалата 2025/2026 учебна година в СУ ”П. Кр. Яворов“ няма данни за полова, етническа расова или друга форма на дискриминация. В дневника за регистриране на случаите на тормоз в училище за предходната година не са регистрирани такива. Няма ученици, регистрирани от ОКБППМН като лица с агресивно поведение и противообществени прояви.

Според определенията в нормативните документи като уязвими групи ученици могат да се посочат:

- ученици със специални образователни потребности;
- ученици с хронични заболявания;
- ученици с двигателни увреждания;
- ученици в риск;
- ученици сираци и полусираци;
- ученици с изявени дарби;
- ученици от различни етнически групи.

Все по-компетентно работим с ученици с различни традиции и културни норми, както и ученици със специални образователни

потребности. Това налага изграждането на нов комплекс от умения за общуване и познания за другите, за възможните точки на различие и начините за тяхното преодоляване, за толерантност и същевременно - асертивност.

В училището се реализират политики в областта на:

- интеркултурното образование;
- умението за общуване с представители на различни култури;
- съзнателно изграждане на толерантност;
- обучение на учители, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.

При децата в училищна възраст се обръща особено внимание на семейството като част от образователния процес.

Често се прави паралел между интеркултурното образование и образованието на деца със специални образователни потребности. И в двата случая потенциалните ползи за обществото от преодоляване на пречките пред приобщаването на различните са огромни, а в същото време потенциалните рискове от игнорирането или дискриминирането биха могли да бъдат сериозни.

Ключовата роля на образованието за изграждането на по-висока култура на толерантност и приобщаване е свързана с ранното образование, достъпно за всички независимо от социално-икономическия им статус и интелектуалните им умения и възможности.

Обхващането на всяко дете с увреждане в училищна възраст в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование.

Цели и основни задачи на програмата

1. Гарантиране на правото на всеки ученик от СУ „П. Кр. Яворов“ на достъп до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите

индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на обучението и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа.

2. Сътрудничество между всички участници в процеса на образование – училището, центърът за подкрепа за личностно развитие, детето, ученикът, семейството и общността.

3. Предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие, включваща:

- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
- консултации по учебни предмети;
- допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- кариерно ориентиране на учениците;
- занимания по интереси;
- библиотечно-информационно обслужване;
- грижи за здравето;
- осигуряване на общежитие;
- поощряване с морални и материални награди;
- дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- дейности за превенция на обучителните затруднения.

4. Предоставяне при необходимост на допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците, включваща:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- ресурсно подпомагане.

5. Осъществяване на дейностите съобразно утвърдените училищни процедури.

Настоящата училищна програма има за цел да защити правата, интересите и да предостави равни възможности за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи, както и ефективното прилагане на училищни политики за подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане“; осигуряване на равни възможности, пълноценно и активно участие във всички области на училищния живот. Пълноценна социализация на деца и ученици със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за деца и ученици със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства. Утвърждаване на интеркултурно и подкрепящо образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система. Съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства. Увеличаване разнообразието и ефективността на прилаганите мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно напускане на образователната система чрез подкрепа на добри практики и политики.

Подкрепа за личностно развитие

Общата подкрепа е насочена към развитие на потенциала на всяко дете и ученик. Тя включва екипна работа, също така и между отделните специалисти за осигуряване или насочване на децата и учениците към занимания по интереси. Заниманията по интереси се организират от СУ „П. Кр. Яворов“. Кариерното ориентиране също е част от общата подкрепа на учениците във всички етапи на обучението им.

Допълнителната подкрепа се осъществява въз основа на направена оценка на индивидуалните способности на определен ученик.

Оценката на способностите се извършва от специално назначен екип от специалисти и след това се потвърждава от Регионалния център за подкрепа на приобщаващото образование. Учениците, за които може да се поиска оценка на индивидуалните способности, са от следните уязвими групи:

Деца със специални образователни потребности – целогодишно;

Деца с хронични заболявания – целогодишно;

Деца в риск – целогодишно.

Допълнителната подкрепа се реализира чрез план за действие за всяко дете. Родителите задължително се включват в плана за действие като активни участници в дейностите за приобщаване. Ако Регионалният център препоръча допълнителна подкрепа, но родителите откажат, ръководството на училището уведомява отдел „Закрила на детето” към ДСП по местоживее на детето с цел да оказат съдействие за осъзнаване на потребностите на детето. При необходимост се изработва индивидуална учебна програма по съответните учебни предмети с цел по-лесното възприемане на учебното съдържание от ученика, а също така се изготвя индивидуален учебен план за обучение в комбинирана форма на обучение. За ученици с изявени дарби също се изработва индивидуален учебен план.

Учениците от уязвими групи се нуждаят от допълнителна подкрепа за изравняване на стартовите им позиции при постъпване в образователната система. Необходимо е да се полагат повече социални грижи с оглед пълноценното им участие в образователния процес. Допълнителна работа с тях се налага и за постигане на добри резултати в училище, тъй като наблюденията сочат, че поради недостатъчното владение на български език от тези ученици успехът им в училище е по-нисък. Задържането на учениците, принадлежащи към различни етноси, в образователната система до навършване на възрастта за задължително училищно образование също представлява приоритет в работата по образователната интеграция. Необходими са мотивиране и стимулиране за продължаване на обучението след завършване на средно образование.

Предприемането на подкрепящи мерки в тази насока съответства на международните стандарти в областта на правата на човека и защита на малцинствата и не представлява дискриминация спрямо други.

Водещи принципи при реализиране на програмата

1. Определяне на координатор и създаване на екип за подкрепа. Дейностите се реализират съгласно Наредба за приобщаващо образование и задължения, съгласно функциите по чл. 7, ал. 4, т. 1-15 от Наредба за ПО;
2. Равен достъп и приобщаване на всяко дете;
3. Идентифициране на ученици, които имат необходимост;
4. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
5. Съхраняване на етнокултурното многообразие;
6. Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес;
7. Привличане на млади хора, като доброволци за работа с ученици в риск от отпадане;
8. Организиране и провеждане на дейности и извънкласни занимания по интереси;
9. Кариерно ориентиране и консултиране в класовете;
10. Участия в спортни състезания и мероприятия.

В училището е създадена подкрепяща среда за обучението и възпитанието на децата със специални образователни потребности, която включва:

- ресурсен кабинет;
- достъпна архитектурна среда;
- екипи от специалисти, в зависимост от потребностите на децата;
- диагностична и консултативна дейност;

- индивидуални образователни програми;
- учебни програми по специалните учебни предмети и други.

Продължава прилагането на политиката за включващо обучение на децата със специални образователни потребности чрез:

- единна методика за комплексно педагогическо оценяване и препоръки за децата със специални образователни потребности;
- изградени положителни нагласи към включващо обучение в различните общности – учители, ученици, деца и родители.

Начини и стъпки за изпълнение на програмата за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата и учениците от уязвими групи – деца в риск, деца със специални образователни потребности, деца с таланти, и деца с хронични заболявания.

- Да се образова обществото, като се покажат различните форми на дискриминация при децата и последиците за тяхното развитие;

- Да се направят разяснителни кампании в училище, насочени към учениците, родителите и учителите;

- Прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите-партньори на училището;

- Да се търсят пътища за приобщаване на различните, за премахване на бариерите пред включването и за предоставяне на равни възможности, независимо от расата, цвета на кожата и други социо-културни фактори;

- Да се предоставя повече информация за насилието на всички – обществото, децата и младите хора, семействата, учителите да могат да разпознават насилието и да сигнализират;

- Да се стимулират децата с изявени дарби;

- Да се увеличи броят на децата, които практикуват спорт;

- Подкрепа на семействата и децата, така че децата да посещават училище редовно и да не отпаднат, и помощ за вече отпадналите да се върнат в училище;

- Развиване на теоретични знания, практически умения, информация за това какво се случва по света и възможност за учене на чужди езици, както и обучение по информационни и комуникационни технологии;

- Създаване на среда в училище, в която всяко дете и ученик е важен и значим независимо от пола му, цвета на кожата, езика, произхода или семейството му и различието не е повод и оправдание за лошо отношение;

- Създаване на условия ученикът активно да участва в учебния процес и в решенията, които се вземат в училище;

- Обучение в толерантност; темите, свързани с етническото многообразие и толерантност, се преплитат в различните учебни предмети: от език, литература, история и география до музика, изкуства, религия, чужди езици и информационни технологии. Има и специални часове по гражданско образование, които третираат проблемите на националната идентичност и културно многообразие. Работата по проекти, която е сред основните средства за обучение, дава възможност да се изследват реални проблеми и да се решават конкретни задачи, като самите деца се въвличат в преодоляването на расовите и други предразсъдъци;

- Предоставяне на здравно образование на децата и техните родители;

- Предоставяне на добра медицинска грижа;

- Повишаване на физическата активност на децата;

- Създаване на годишен училищен календар за извънкласни дейности и изяви;

- Организиране на извънучилищни дейности, работа в клубове по интереси, празници, концерти, спектакли, спортни турнири, училищни конкурси и състезания, чествания и др.;
- Училището да бъде привлекателно място и за учениците, които не проявяват особен интерес към учебното съдържание;
- Да се създаде толерантна среда, в която ученикът може да открие своето място;
- Насърчаване на здравословно хранене;
- Провеждане на образователни кампании сред децата и младите хора;
- Провеждане на информационни кампании сред родители и общественост за разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на децата и учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства;
- Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес;
- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания;
- Осигуряване при необходимост на допълнително обучение по български език за деца и ученици от етническите малцинства;
- Преподаване на български език на деца, за които той не е майчин;
- Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на децата в риск;
- Подкрепа на учениците от уязвимите етнически общности за продължаване на образованието им и след задължителната училищна възраст;

- Създаване на условия за развитие на талантливите деца и децата с увреждания чрез насърчаване на техните творчески изяви, както и стимулиране на училищата по изкуствата и творческите съюзи на художници, музиканти, артисти, на музеи, галерии и културни институции.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
Идентифициране на ученици, които имат необходимост от обща подкрепа.	целогодишно	класен ръководител, учители, координатор	съобразно процедурата
Екипна работа на учителите от даден клас за превенция на обучителните затруднения на учениците.	целогодишно	класени ръководители, учители	при необходимост
Обмяна на информация, опит и добри практики между учителите и другите педагогически специалисти	целогодишно	председатели на ЕКК; учители	
Провеждане на колегиуми за обсъждане на информацията за развитие на учениците по класове	януари, април (за XII кл.) май, юни	зам.-директор, училищен координатор, учители	
Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа	до 15.09.2026 г.	директор	
Създаване на екипи за подкрепа на личностното развитие на ученик	целогодишно	директор; координатор	при необходимост (отделен екип за всеки ученик)

Награждаване на ученици	текущ	директор, зам.-директори, класни ръководители, ръководители на отбори	при и по определен повод за поощрение и при спазване на правилата, установени с ПДУ
Осигуряване на достъп до училищната библиотека, информационни ресурси с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация	целогодишно	учители БЕЛ, библиотекар	съобразно плана за действие по програмата за насърчаване и повишаване на грамотността
Представяне на дейности по интереси в училището	октомври – юни	ръководители на клубове, групи и други състави	
Създаване на клубове, ателиета, отбори за развитие на способностите и за занимания по интереси	септември	учители, ръководители на извънкласни дейности	

Кариерно ориентиране и консултиране по класове	целогодишно	директор, класни ръководители, представители на висши училища, кариерен консултант	според заложеното в програмата за гражданско образование
Осигуряване на медицински и здравни грижи	целогодишно	директор, медицински специалист	
Идентифициране на ученици със СОП	целогодишно	ЕПЛР, класни ръководител, учители	

Оценка на индивидуалните потребности на ученици в това число и със СОП	целогодишно	ЕПЛР	при необходимост и съгласно сроковете в нормативната уредба; при заявление от родител
Логопедична терапия, рехабилитация и консултации	целогодишно	логопед	при необходимост
Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	целогодишно	психолог	при необходимост
Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище	целогодишно	директор, зам.-директори, учители	
Стимулиране участието на деца с изяви дарби в състезания и олимпиади	целогодишно	учители	
Сформиране на училищни отбори и участие в Ученически игри и турнири	целогодишно	учители по ФВС, ръководители на отбори	по график за Ученически игри и при покана от организатори
Дейности за превенция на тормоза и агресията	септември - юни	зам.-директори, класни ръководители, учители	
Дейности, свързани с мотивацията и преодоляване на проблемното поведение	целогодишно	Постоянни комисии; класни ръководители; зам. директор	
Осигуряване на ресурсно подпомагане	при необходимост	директор, координатор на училищния екип	

Квалификация на педагогическите специалисти за работа с ученици със СОП и за ефективно управление на класната стая	септември - юни	директор, председатели на ЕКК	
Осигуряване на методическа подкрепа от РЦПППО	целогодишно	координатор на училищния коорд. екип; зам.- директори	
Дейности, свързани с повишаване на мотивацията и преодоляване на проблемното поведение на учениците	постоянен	постоянни комисии; ПдС; класни ръководители; зам.- директори	
Съвместна работа на училището с външни институции, имащи отношение по проблема – работа с МКБППМН, МВР, Община Пловдив, Агенция за закрила на детето, Дирекция „Социално подпомагане”	през цялата учебна година	директор, училищен координатор	при необходимост от работа по случай

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани институции, неправителствения сектор и училището. Всички участници в образователния процес (семејство, училище, институции, НПО) трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Мерките за постигане на целите на настоящата Програма са заложи в Плана за действие по изпълнението ѝ, в който са посочени

конкретни дейности, чието изпълнение ще способства за реализирането на основните цели и приоритетни направления, залегнали в нея.